

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/95541>

Please be advised that this information was generated on 2019-05-22 and may be subject to change.

**Universiteit voor
Theologie en Pastoraat**

**Van katholiek Limburg
naar katholieken in Limburg**

E. Henau
T. van den Hoogen
(redactie)

Katern 6

INLEIDING

T. van den Hoogen

Zoals overal in de westerse samenleving en cultuur, brokkelt ook in Limburg de vroegere dominantie van het rooms-katholicisme in de sociaal-culturele ontwikkelingen snel af. Ook in Limburg lijkt een grondige verschuiving op te treden in een vanouds als katholiek gekenschetste samenleving, met alle gevolgen van dien voor de positie en de mogelijkheden van een christelijke geloofsgemeenschap.

Het spreekt vanzelf dat er op de Universiteit voor Theologie en Pastoraat te Heerlen een bijzondere aandacht bestaat voor deze veranderingen. Haar onderzoeksprogramma's zijn geconcentreerd op de bestudering en ontwikkeling van theologie en pastoraat in wisselwerking met inculturatieprocessen die het christendom in onze samenleving kenmerken. Daarbij wil de UTP ook uitdrukkelijk aandacht schenken aan de regionale aspecten van deze problematiek.

Het lijkt er echter op dat inculturatieprocessen het momenteel moeten afleggen tegen erosie-processen. Ontstaat er ook in Limburg in toenemende mate een volledig gesecculariseerde samenleving? Bestaat 'de katholieke Limburger' nog wel? De bedoeling van deze katern is vooral inzicht te verschaffen in de veranderingsprocessen die het Limburgse catholicisme momenteel kenmerken. Daartoe is het nodig die veranderingen zo scherp mogelijk in kaart te brengen, te analyseren en te verklaren. Zonder de hulp van een goede diagnose komt men immers niet toe aan een verantwoorde reflectie op de vraag hoe op die veranderingen een pastoraal antwoord kan worden gevonden.

Tot onze verrassing bleek dat er slechts weinig wetenschappelijk onderzoek bestaat in Nederland en in Vlaanderen dat (ook) specifiek op deze Limburgse situatie is gericht. Het bestaande, heden-

daagse onderzoek is in deze katern goeddeels bijeengebracht. Men kan daarom stellen dat deze katern de actuele stand van zaken in het onderzoek op dit gebied weerspiegelt.

In deze katern wordt langs twee lijnen gezocht naar inzicht in de veranderingen van het Limburgse katholicisme, via sociaal-wetenschappelijk onderzoek en via historisch onderzoek. Allereerst wordt ingegaan op de organisatorische ontwikkelingen. Hoe is de organisatiecyclus van een aantal lokale organisaties in Limburg verlopen? Geeft dit aanleiding om te spreken van een Limburgse variant van verzuiling en ontzuiling? (Duffhues). Dan wordt de blik gericht op ontwikkelingen in het waardenpatroon. Op welke punten wijkt het waardenpatroon van de katholieke Limburger af van diens geloofsgenoten elders, met name in Noord-Brabant en in de randstad, en van dat van zijn onkerkelijke streekgenoten (Felling en Peters)? Na deze sociaal-wetenschappelijke analyses volgt een aantal historische bijdragen. Daarbij komt eerst de fundamentele vraag aan de orde of de geschiedschrijving van katholiek Nederland, die sterk bepaald is vanuit Noord-Nederland, aanvulling behoeft met eigen regionale karaktertrekken vanuit Noord-Brabant en Limburg. Is er historisch een veranderingsproces te traceren dat specifiek is voor (met name) Limburg of weerspiegelen de ontwikkelingen in Limburg op regionale schaal de landelijke ontwikkelingen? (Jacobs). Deze vraag wordt verbijzonderd in de studie over de bijdrage die door intellectuelen vanuit Limburg is geleverd aan de recente meningsvorming in katholiek Nederland over een aantal brandende vragen: rond ambt, leek en zielzorg, moraal en geestelijke gezondheid, oecumene en het probleem van de katholiciteit. Heeft Limburg een echt regionaal gewortelde intellectuele elite gehad? (Winkeler). Er is zeker sprake geweest van een katholieke letterkunde in Limburg. Hoe heeft deze gereageerd op de veranderingen in het katholicisme, en welke rol heeft ze daarin gespeeld? Bestaat er nog een katholieke Limburgse letterkunde? (Nissen). Tenslotte is er een bijdrage over bedevaart in Limburg. Hoewel men de bedevaart naar Witten historisch niet kan beschouwen als een typisch Limburgs verschijnsel, heeft ze toch onmiskenbaar ook een stempel gedrukt op het Limburgse katholicis-

me. De ontwikkelingen in de pastorale activiteiten te Witten bieden een soort spiegel van de manier waarop men in het pastorale handelen op de ontwikkelingen in het Limburgs katholicisme probeert te reageren (Evers). De katern wordt afgesloten met een pastoraal-theologische reflectie. Betekenen de geschetste veranderingen dat de chirstelijke godsdienstigheid aan een onontkoombare erosie onderworpen is, waartegen geen enkel zinnig initiatief kan worden ondernomen? (Henau).

Deze katern bevat de (deels omgewerkte) bijdragen aan het wetenschappelijk symposium dat door de UTP werd georganiseerd op 27 november 1987, onder de titel 'Van katholiek Limburg naar katholieken in Limburg'.